

УЧАСТИЕТО НА П. К. ЯВОРОВ В БАЛКАНСКАТА ВОЙНА (1912–1913)

През своя кратък живот Пейо Яворов се изявява не само като талантлив поет, публицист и драматург, но и като изтъкнат и безстрашен революционер. Неговата революционна дейност се проявява особено ярко по време на Балканската война 1912–1913 г., когато начело на чета той се бие за свободата на потиснатите братя.

На 17 септември 1912 г.¹ България обявява обща мобилизация, която предизвиква небивал ентузиазъм и въодушевление сред населението. Заедно с подлежащите на мобилизиране на сборните пунктове се стичат хиляди доброволци. Броят им е толкова голям, че през следващите дни от тях се формира Македоно-Одринско опълчение и около 60 доброволчески чети за действие в тила на противника. Решен твърдо да вземе участие във войната, Яворов се явява в канцеларията на Изпълнителния комитет на македоно-одринските братства, където е определен за войвода на доброволческа чета с пореден № 15.²

На 22 септември вечерта П. Яворов заминава за гара Белово, където от предния ден го очаква войводата Йонко Вапцаров с 45 доброволци. Междувременно броят на желаещите да станат четници се е увеличил и когато поетът пристига, вече е достигнал 68 души. За да им се осигури възможност за по-добра маневреност и оперативност при изпълнението на предстоящите задачи, те са разпределени в четири по-малочислени чети с войводи Йонко Вапцаров, Пейо Яворов, Лазар Колчаков и Лазар Топалов.³

В четата на Яворов са включени 14 души. От списъка на четниците, които той заминава за Македония, ясно се вижда, че тя се състои предимно от лица със средна възраст около 27 години. Почти половината – шестима от четниците – са родом от Македония, трима са от Одринско, а останалите петима – от свободните предели на отечеството. По социален състав четата е твърде пестра – в нея има занаятчии, студенти, чиновници.

¹ Всички дати в изложението са предадени така, както са посочени в документите, т.е. по стария календарен стил.

² ЦДА, ф. 1к, оп. 1, а.е. 1, л. 69–70; Дървингов, П. *История на Македоно-одринското опълчение. Т. 1. Животът и действията на опълчението във войната с Турция. С.*, 1919, с. 11.

³ ЦДА, ф. 10к, оп. 3, а.е. 292, л. 1; НБКМ-БИА, II Д 908, л. 1.